

RUNDSKRIV

fra

RIKSADVOKATEN

R. 3456/80

Del II — nr. 3/1981.

Oslo, 31. juli 1981.

Statsadvokaten i

Politimesteren i

ADVOKATHJELP TIL FORNÆRMEDE I VOLDTEKTSSAKER

1. Innledning.

Fra 1. august 1981 har fornærmede i straffesaker for brudd mot strl. §§ 192–194 fått rett til fri advokathjelp. Det vises til endringer av 12. juni 1981 i straffeprosessloven og i påtaleinstruksen.¹⁾

I rundskriv av 17. juli 1981²⁾ fra Justisdepartementet er det utførlig redegjort for endringene. De nye bestemmelsene i påtaleinstruksen og forarbeidene til disse er inntatt som vedlegg i departementets rundskriv, som tidligere er sendt bl.a. til statsadvokatene og politimestrene. Jeg viser til nevnte rundskriv med vedlegg fra departementet og skal stort sett nøye meg med å knytte noen supplerende merknader til ordningen med fri advokathjelp for de fornærmede i de saker det her gjelder.

2. Informasjon, valg og oppnevning.

Fri advokathjelp til fornærmede er et tilbud fra det offentlige, og det er politiet som skal formidle tilbudet, jfr. påtaleinstruksens nye § 8 a. Denne formidling må skje korrekt og hensynsfullt ut fra de intensjoner som ligger til grunn for ordningen.

I politirapport, helst i selve nedtegningen av fornærmedes anmeldelse, skal det kunne ettervises at informasjon er gitt. Også fornærmedes standpunkt bør nedtegnes. Mener politiet at umiddelbart avhør av fornærmede er påkrevd – før advokaten kommer til stede – må det framgå av avhørsrapporten at hun har samtykket i å gi forklaring før advokat kan tilkalles.

Når tidstap kan unngås ved det, må politiet benytte seg av sin adgang til foreløpig oppnevning av advokat.

¹⁾ Se Norsk Lovtidend, avd. I nr. 18/1981 s. 666 ff. og nr. 21/1981 s. 750 ff.

²⁾ Rundskriv G 169/81.

For en umyndig fornærmet oppnevnes advokat med mindre både fornærmede selv og verge frafaller oppnevning. Er fornærmede død eller ellers ute av stand til å ta stilling til spørsmålet om bistand fra advokat, kan strl. § 78, annet og tredje ledd anvendes. Behovet for advokathjelp kan sies å gå over på fornærmedes familie i slike tilfeller.

3. Advokatens stilling under etterforskningen. Annet følge for fornærmede.

Generelt gjelder at oppnevning av advokat for fornærmede ikke reduserer eller påvirker politiets og påtalemyndighetens ansvar for saken og avgjørelsene i den. Etterforskningsråd fra advokaten bør motas med velvilje, men også med kritisk sans.

Under etterforskning er regelen at advokaten kan møte og delta der hvor fornærmede møter og deltar. Han skal derfor ha varsel til slike møter. Framkommer han med særskilte spørsmål til fornærmede under avhør, eller ønsker han bestemte etterforskningskritt foretatt, bør dette nedtegnes i avhørsrapporten.

Advokaten har ikke møteplikt i prosessuell forstand. Ved forfall må fornærmede spørres om hun ønsker utsettelse av den grunn. Et slikt ønske bør etterkommes med mindre det etterforskningsmessig er utilrådelig eller svært vanskelig å foreta ny beramming innen rimelig tid.

Ved avhør av siktede og andre vitner skal verken fornærmede eller advokaten være til stede.

Når fornærmede skal delta i legeundersøkelse eller i konfrontasjonsparader o.l., må hun opptre alene, eventuelt med advokaten i et rom ved siden av.

Har fornærmede følge av f.eks. en nær slektning, venn eller annen fortrolig person til avhør eller undersøkelse, bør vedkommende person ikke avvises. Dette gjelder uansett om fornærmede har advokat eller ikke. Men en slik person må forholde seg passiv under avhør m.v. av fornærmede.

For fornærmedes adgang til å klage avgjørelser til overordnet påtalemyndighet, gjelder de vanlige regler.

For å sikre at fornærmedes advokat skal kunne vurdere om klage skal inngis, er det i påtaleinstruksen § 24, første ledd, tatt inn bestemmelser om at advokaten skal varsles om henleggelse.

4. Advokatens stilling under hovedforhandling.

Hovedforhandlingen må berammes i samråd også med fornærmedes advokat. Denne har anledning til å være til stede under hele hovedforhandlingen – i motsetning til det som gjelder for fornærmede selv. Men advokaten kan bare stille spørsmål til fornærmede, og ellers uttale

seg når hennes prosessuelle stilling eller krav drøftes. Ønsker advokaten bestemte spørsmål stillet til siktede, andre vitner eller sakkyndige, må han henvende seg til aktor. For øvrig viser jeg til straffeprosesslovens nye § 115, tredje og fjerde ledd.

Adgang til prosedyre har advokaten ikke.

Som ellers avgjør påtalemyndigheten selvstendig om en rettsavgjørelse skal angripes med rettsmidler. Når dom er falt, har ikke advokaten lenger noen prosessuell stilling i saken. Politiet må imidlertid påse at advokaten får utskrift av dommen.

Magnar Flornes

Thorbjørn Gjølstad